

Захар Прилепин

КОЈИ НАМ СЕ ДАН У НЕДЕЉИ ДОГАЂА

Срце је одсуствовало. Срећа је бестежинско стање, и њени носиоци – немају тежину. Али је срце – тешко. Ја нисам имао срце. Ни она није имала срце, обоје смо били без срца.

Све унаоколо постало је дивно; и то „све” као да се понекад љуљало, а понекад заустављало, да бисмо уживали у њему. Уживали смо. Ништа нас није могло дирнути толико да би изазвало неку другу реакцију осим доброг и лаког смеха.

Понекад је она одлазила, а ја сам је чекао. Нисам био у стању да је сачекујем дреждећи у кући, време до нашег састанка и растојање између нас кратио сам изласком у двориште.

У дворишту су трчкарала штенад, четири штенета. Дали смо им имена. Бровкин – јакој луталици веселе ћуди; Јапанка – ускооком, лукавом, риђем псетанцету; Бељак – беличастом малолетнику који је све време покушавао да одмерава снагу са Бровкином и стално трпео пораз; и најзад, Гренлан – име јој је искрснуло богзна одакле и, како нам се учинило, веома је пристајало тој принцези вечито тужних очију која се, чим је позовемо, упишавала од страха или обожавања.

Седео сам на трави окружен штенадима. У близини се Бровкин пружао на бок и чило ми је климао главом сваки пут кад га позовем. „Здраво, аха” – говорио ми је он. – „Здраво, је ли?” Јапанка и Бељак су ми промицали пред очима чепркајући носевима по трави. Гренлан је лежала поред мене. Кад год хоћу да је помилујем, сваки пут се изврне на леђа и упишки: читав њен изглед говори да, иако има готово бескрајно поверење у мене и открива ми свој румени стомак, ипак јој је језиво, тако језиво да она нема снаге да поднесе све то. Озбиљно сам страховао да ће јој препући срце од страха. – Ма, шта ти је, милице!

– говорио сам јој смирујући је и заинтересовано разгледајући њен стомак и све што је било на њему. – Гледај, и ти си девојчица!

Не знам како су штенад доспела у наше двориште. Једног јутра, неразумно срећан чак и у сну, док сам у шакама мирно држао зреле украсе моје вољене, која је спавала леђима окренута мени, зачуо сам разуздани штенећи лавез – као да су псићи материјализовали све неизрециво што је превирало у мени и својим гласовима јасно озвучили моје расположење. Ипак, пробуђен штенећом лармом, најпре сам се наљутио – пробудили су ме, а могли су да пробуде још и моју Марисју; али, убрзо сам схватио да штенад не лају тек онако, већ камче храну од пролазника – чуо сам такође гласове пролазника. Као по правилу, они су их терали: „Ма, немам ништа, немам, оставите ме! Чибе! Ма, оставите ме!”

Навукао сам фармерке, бачене негде у кухињи – вечито нас је изненада спопадало било где и вртело по читавом стану, до потпуне онемоћалости, и тек ујутро, помало лакомислено смо се осмехивали и одређивали своје бурне маршруте по помереним или испретураним комадима намештаја и осталом надахнутом нереду – па ето, навукао сам фармерке и истрчао напоље у кућним папучама-натикачама, које су ме на несхватљив начин асоцирале на моју срећу, моју љубав и мој диван живот.

Штенад нису искамчила милостињу ни од наредног пролазника, па су неуморно ришкала по трави, чепркала ситне отпатке отимајући једно другом иверчице, неку суву кост и по богзна који пут су превртала конзерву – и наравно, није их могло заситити ништа од тога. Звиждуо сам, она похрлише мени – о, кад би читавог живота овако трчала мени моја срећа, са оваквом помамном спремношћу. И окружише ме махнито се умиљавајући, али и њушећи моје руке: донеси нам нешто да једемо, чико, говорила су ми свим својим радосним изгледом.

– Сад ћу, децо! – рекао сам и у скоковима кренуо кући.

Полетео сам до фрижидера, отворио га и сасвим молитвено клекнуо на колена пред њим. Руком сам чупкао и миловао Марисјине беле гаћице, које сам подигао са пода у предсобљу, наравно, нимало се не чудећи шта ће оне тамо. Гаћице су биле мекане; фрижидер – празан. Марисја и ја нисмо били прождрљивци, не – просто нисмо никад ништа озбиљно спремали, имали смо много пречих послова. Нисмо желели да будемо тешки као боршч, пекли смо и одмах јели тврде полуге меса, или мазећи се и љубећи се мутили жуманце са шећером па га, опет одмах, јели. У фрижидеру није било ничег – само јаје, као заспали гледалац у биоскопу, усред празних фотеља са обе стране: одозго и одоздо. Отворио сам фриз и нашао кесу млека. Уз прасак сам отргнуо ту кесу из старог лежишта, одјурио у кухињу и још једном се

обрадовао кад сам нашао брашно. Конзерва сунцокретовог уља мирно је стајала на прозору. „Направићу вам палачинке!” За двадесет минута направио сам десетак разноврсних, местимично непечених, местимично препечених, али сасвим јестивих ругоба – лично сам их пробао и био задовољан. Прескачући по два степеника, руком осећајући врелину палачинки које сам убацио у целофанску кесу, излетео сам напоље. Док сам силазио степеништем, уплаших се да су штенад побегла, али сам се смирио одмах, чим сам им зачуо гласове.

– О, како сте ви дивна деца! – узвикнуо сам. – Па, хајде да пробамо палачинке!

Извадио сам из кесе прву палачинку која је, као и све остале, била згужвана. Све четворо одједном зацвокоташе својим младим врелим вилицама. Бровкин – онај који је касније добио то име – први је одгурнуо остале и зграбио врућ комад, одмах се опекао и испустио га, али није га оставио већ у неколико покушаја одвукао пола метра даље, у траву, где је журно обгривао крајеве, па после, вртећи главом, прогутао све и скоковима се вратио код мене.

Машући палачинкама у ваздуху – хладећи их – марљиво сам пружао сваком штенету по засебно парче, али снажном Бровкину је пало на памет да једе своје и да отима од рођака. Ипак, радио је то некако безазлено, не понижавајући никог, већ као да се прави луд и шали. Оном које је касније добило име Гренлан, западе најмање палачинки па, пошто сам већ после неколико минута научио да разликујем штенад – на почетку је изгледало да се не могу разликовати – почех да терам од Гренлан намћорасту већасту браћу и спретну рићу сестру, како нико не би зграбио слатко парче дирљивој животињици која се сти-ди чак и у својој породици.

Тако смо се и спријатељили.

Сваки пут сам безбожно лагао себе како ја, минут пре него што моја вољена дође, искрсне иза угла, већ осетим њено приближавање – нешто се покрене у ваздуху, згуснутом и наливеном плаветнилом, негде кочи ауто. Већ сам се као лудак осмехивао читавим бићем још док је Марисја била далеко, на тридесет метара, и неуморно сам се смешио и штенадима наређивао: „Хајде, дочекајте моју вољену, брзо! Не храним вас бадава палачинкама, џабалебароши!”

Штенад су скакала и њишући на све стране набрекле бокове, спотичући се од среће, јурила су према мојој вољеној претећи да јој огребу лепе глежњеве. Марисењка их је прекорачивала и весело махала својом црном торбицом бранећи се од штенади. У мени је све подрхтавало и вртело се као штенећи репови. Настављајући да их тера торбицом, Марисењка је стигла до мене, беспрекорно грациозно је села, подметнула ми да јој пољубим прохладан, мирисан образ, гладак као

облутак, али при самом пољупцу, на десетом делу милиметра, одмакла се, тачније, тргла се – па, наравно, био сам необријан. Читавог боговетног дана нисам имао времена да се обријем – био сам заузет: чекао сам је. Нисам могао да радим ништо друго. Марисја је обема рукама узела једно штене, гледала га и смејала се. Руменео се штенећи стомак, стршале су три длачице, понекад са мизерном беличастом капљицом која виси.

– Вилице им миришу на траву – рекла је Марисја и шапатом додала: – Зелену.

Оставили смо штенад да се забављају и отишли у продавницу, у којој смо купили јефтине ђаконије и љутили продавце обиљем ситнине коју је Марисја извлачила из торбице, а ја из фармерки. Љутити продавци често нису ни бројали ситнину већ су је гадљиво згртали у шаку и изручивали у угаону шупљину касирског апарата, међу други ковани новац – не бакрењаке него „беле паре” – монете вредности од једне копејке и од пет копејки, које су потпуно изгубиле куповну моћ у нашој држави која чило осиромашује. Ми смо се смејали, није нас могла понизити ничија гадљива љутња.

– Обрати пажњу, данашњи дан не личи на уторак – приметила је Марисја док смо излазили напоље. – Данас као да је петак. Уторком је много мање деце напољу, девојке нису толико дречаво одевене, студенти су озбиљнији, а аутомобили нису тако спори. Очигледно, данас се помешало време. Уторак је постао петак. Шта ли ће бити сутра?

Наругао сам се њеном намерно књишком језику – то је била једна од наших забава: такав разговор. Затим је наш говор постао уобичајен, људски – погрешне конструкције, узвици, полуалузије и смех. Све је непоновљиво – зато што је свака реченица имала предисторију, свака шала је била чаробно и оригинално глупа до те мере да би још једно понављање дибидус уништило шалу, као да је настала попут слабашног цветића који одмах вене. Разговарали смо нормалним језиком вољених и срећних. У књигама не пишу тако. Могуће је извући само поједине реченице. На пример, ову:

– А ја сам била код Валијеса – рекла је Марисја. – Запросио ме.

– За њега?

Глупо питање. А за кога би.

...Глумац Константин Љвович Валијес је био стар, тром човек тешког срца. По свој прилици, оно му више није куцало него – сплашњавало.

И тужне јеврејске очи испод капака, тешких као гусенице, потпуно су проћердале своје урођено лукавство. Са мнош, као младићем – још се држао јетко, како се то њему чинило, био је заједљив и надме-

но се мрштио. Са њом није могао да сакрије своју беспомоћност, а та беспомоћност се видела као бели голи стомак испод лоше упасане кошуље.

Једном сам, као човек који зарађује за живот на све начине у оквиру закона, па и писањем малоумних будалаштина које обично служе за попуњавање новина, затражио интервју од Валијеса.

Позвао ме је кући.

Дошао сам нешто раније и блажено пушио на клупици испред куће. Устао сам са клупице и пошао према улазу. Летимично сам погледао на сат и, кад сам видео да имам још пет минута, повратио се до љуљашке поред које сам управо прошао, додирнуо је руком односећи прстима хладноћу и храпавост зарђалих гвоздених приручја. Сео сам на љуљашку и слабо се одупро ногама. Љуљашка се огласила благом шкрипом. Учинила ми се позната, подсећала ме је на нешто. Заљуљао сам се још једном и сасвим одређено чуо: „Ва-ли-јес...” Заљуљао сам се још једном. „Ва-ли-јес” – шкрипала је љуљашка. „Ва-ли-јес”. Осмехнуо сам се и скочио помало трапаво – иза леђа, љуљашка ми је гвозденим промуклошћу довикивала нешто, али нисам разабрао шта. Тоном љуљашке, добацила су ми нешто и улазна врата зграде.

Заборавих да кажем, Валијес је био најстарији глумац Позоришта комедије у нашем граду: иначе, зашто бих ишао код њега. Нико ме није пропитивао кроз врата ко сам – по доброј совјетској традицији, врата су се широм отворила. Константин Љвович ми се осмехивао.

– Ви сте новинар? Уђите...

Био је ниског раста, здепаст, врат у обиљу бора одавао је старост, али беспрекоран глумачки глас и даље је звучао раскошно и важно.

Валијес је пушио, брзим покретима отресао пепео, гестикулисао, дизао обрве и задржавао их мало дуже него што просечан човек, не глумац, може да држи подигнуте обрве. Али, Константину Љвовичу је пристајало све то – дигнуте обрве, погледи, паузе. Док је разговарао, све је распоређивао спретно и лепо. Као у шаху, одређеним редоследом. Чак му је и кашаљ био глумачки.

– Извините – говорио је увек пошто се искашље, и тамо где се завршавао звук последњег гласа у речи „извините”, одмах је почињао наставак завршене реченице.

– Тако, дакле... Захаре, је ли? Тако, дакле, Захаре... – говорио је пажљиво изговарајући моје прилично ретко име, као да га испробава језиком, као јагодичасту воћку или орашчић.

– Валијес је студирао на позоришној академији са Јевгенијем Јевстигњејевом, били су пријатељи! – препричавао сам те вечери Мари-сењки оно што ми је Константин Љвович лично казивао. Јевстигњејев у мрачној коморици с портретом Чарлија Чаплина поред проваљеног

кревета – млади а већ ћелави Јевстигњејев, који живи са својом мамичом, тихо се петља иза зида од шперплоче, а у гостима му је Валијес, коврцав, жарких јеврејских очију... Све сам то ведро замишљао и својој вољеној описивао сочним бојама, као да сам лично гледао. Желео сам да је задивим, свиђало ми се да је задивљујем. Она ми се са задовољством дивила.

– Валијес и Јевстигњејев су сматрани за звезде током студија, весео пар, два кловна, коврцави и ћелави, Јеврејин и Рус, готово као Иљф и Петров. Ето шта се дешава... – говорио сам Марисји пиљећи у њене насмејане очи.

– А после? – питала је Марисја.

Пошто су дипломирали на академији, Жењу Јевстигњејева нису примили у наше Позориште комедије – рекли су му да им није потребан. А Валијеса су примили одмах. Осим тога, почели су га ангажовати за снимање филмова, истовремено кад и Јевстигњејева, који се преселио у Москву. После неколико година Валијес је три пута играо песника Александра Пушкина и три пута револуционара Јакова Свердловца. Филмови су приказивани по читавој земљи... Валијес је глумио још и безазленог Јеврејина у филму о рату, у пару са тада чувеним Шуром Демјаненком. А затим Јуду у филму у којем је Владимир Висоцки играо Христа. Истина, тај филм је забрањен и пре него што је завршено снимање. Па, уопште, у Валијесовом глумачком животу све је почињало врло бодро.

– ...А после су Валијеса престали да снимају – рекла је Марисја.

Он је чекао да га позову, потраже, али га нису звали. И није постао звезда, мада је у нашем граду, наравно, био поштован. Али, позоришне представе су прошле и заборављене, његови непопуларни филмови су такође заборављени, а Валијес је остарио.

Валијес је у разговору био злобан, псовао је. Добро је што је тако. Иначе би ми било сасвим тужно да гледам у човека чије срце сплашњава... Чим се дим распрши, припаљује нову – због нечег шибицом, на столу није било упаљача.

Његово време пролази, готово да је прошло – негде, некад, једног даног дана он није умео да се закачи, да се младим жилавим прстима ухвати за нешто како би се искобељао у простор обасјан топлим, пивским сунашцем, где је свима поклањана доживотна слава и обећана посмртна љубав – мада не вечна, већ таква да те не забораве макар за време пијанке на подушју.

Валијес је гњечио следећу цигарету у пепељари, млатарао је рукама, промицале су жуте јагодице прстију – много је пушио. Задржавао је дим и док га је лагано издисао, губио се у диму и није скупљао очи већ забацивао главу назад. Било му је јасно да је све протутњало, а ето,

он сева беоњачама очију у руменим жилицама и мрда великим уснама, и тешки капци му подрхтавају...

– Је л’ ти га жао, Марисењка?

Сутрадан сам прекуцао интервју, прочитао га и однео Валијесу. Предао сам га из руке у руку и одјурио. Валијес ме је нежно испратио. И сам ми је телефонирао, чим сам стигао кући. Можда ме је почео звати чак и раније, јер ме његов позив тргао чим сам ушао у стан. Глумчев глас је дрхтао. Био је крајње узрујан.

– У овом облику интервју не може ићи! – готово да је дрекнуо.

Био сам запрепашћен.

– Па, неће ни ићи – рекао сам што је могућно мирније.

– До виђења! – одбрусио је и залупио ми слушалицу.

„Шта ли сам то урадио?” – помислих.

Сваког јутра будио нас је лавез – штенад су и даље камчила храну од пролазника који су журили на посао. Пролазници су псовали – штенад су им шапама каљала одећу.

Једног поодмаклог јутра које је прелазило у подне, нисам зачуо штенад. Још у сну сам осетио немир: нешто ми је очигледно фалило у мучној вреви звукова и одсјаја који претходе буђењу. Настала је празнина, попут рупе која је усисавала мој сањани мир.

– Марисењка! Не чујем штенад! – рекао сам тихо и тако ужаснут, као да нисам нашао пулс на својој руци.

И сама Марисењка се престравила.

– Трчи што пре напоље! – рекла ми је, такође шапатам.

После неколико секунди већ сам скакао степеништем грозничаво мислећи: Згазила су их кола? Како? Све четворо? Немогуће... Истрчао сам на сунце, у мирис загрејане земље и траве, у пригушене звукове возила иза угла, па одједном зазвиждао, загаламио понављајући имена штенади редом и без реда. Обишао сам неуредно двориште обрасло жбуњем. Завиривао сам испод сваког разраслог жбуна и – нисам налазио никог.

Оптрчао сам око наше необичне зграде, необичне зато што је са једне стране имала два, а са друге – три спрата. Она се налазила на падини, зато су архитекте смислиле да могу направити грађевину различитих спратова – да би кров зграде био раван; наша зграда може потпуно да излуди неког алкохоличара који, не слутећи зло, покуша да степен близине до „мортус пијанства” провери бројањем спратова трошне, али још моћне „стаљинке”.

То ми је пролетело кроз главу још једном, док сам лагано обилазио зграду, због нечег лупкајући по олуцима и завирујући у прозоре. Није било ни штенади нити трага од штенади.

Бескрајно љут, вратио сам се кући. Марисја је све одмах схватила, али ипак ме упита:

– Нема их?

– Нема.

– Јутрос сам чула како их неко ваби – рекла је. – Тачно, чула сам. Неки промукли мушкарац.

Гледао сам у Марисју, читавим својим изгледом захтевајући да се сети шта је говорио и како је говорио тај мушкарац – одмах ћу поћи и по гласу га наћи у граду, да га питам где су моја штенад.

– Вероватно су их узели клошари – рекла је Марисја безнадежно.

– Какви клошари?

– Овде у близини живи читава породица, у „хрушчовци”. Неколико мушкараца и жена. Често пролазе поред наше зграде са торбама помија. Вероватно су их они навабили.

– Они их... могу појести?

– Они једу све.

За трен ока сам замислио читаву слику – како су моју веселу децу на превару намамили и стрпали у торбу. Како су она цвилела док су их носили. Како су се развеселила кад су их у стану изручили из торбе и – штенадима се најпре чак и свидело: како тамо укусно мирише јело, труло месо и... шта тамо још мирише? Изгоретина...

Можда су се клошари мало поиграли са штенадима – па, и они су људи – побискали им кочет, почечали стомаке. А затим је дошло време ручка... Нису могли да закољу све одједном? – мислио сам, само што нисам плакао. Двоје... троје... Замишљао сам те мучне слике и сав се тресао.

– Где станују? – питао сам Марисењу.

– Не знам.

– Ко зна?

– Можда комшије?

Ћутке сам обуо ципеле, размислио које оружје да понесем. У кући није било никаквог оружја осим кухињског ножа, али га нисам узео. Ако овим ножем тамо закољем клошара или све клошаре, мораћу да бацим нож – помислио сам мрачно. Кренуо сам по комшилуку, али већина је већ отишла на посао, а они који су остали код куће, углавном метузалеми, никако нису могли да схвате шта хоћу од њих – некаква штенад, некакви клошари... Осим тога, нису ми отварали. Било ми је мучно да објашњавам пред окцем дрвених врата, која могу да одвалим једним ударцем ногом. Пошто сам неког назвао „маторим тикваном”, истрчао сам из улаза и упутио се према згради у којој су живели клошари.

Дошао сам, готово дотрчао до „хрушчовке”, већ приликом прилажења покушавајући да на основу прозора одредим злосрећни клошар-

ник. Нисам га одредио: сувише је много јадних и прљавих прозора, а свега два су негована. Утрчао сам у улаз, позвонио у стан број 1.

– Где живе клошари? – упитао сам.

– И сами смо клошари – одговорио ми је суморно мушкарац у гаћама загледајући се у мене. – Шта треба?

Погледао сам преко његових рамена у глупој нади да ће ми у сусрет искочити Бровкин. Или ће измилети жалосна Гренлан, вукући црева за собом. Иза рамена му се црнео стан, бицикл у предсобљу. Испреплетане и прљаве тепих-стазе на поду. Врата стана број 2 отворила ми је жена кавкаске националности, истрча неколицина црнопутих да припуцају. Нисам им ништа објашњавао, мада жена одмах поче да тороче. О чему, нисам разумео. Пео сам се на први спрат.

– У вашој згради је стан клошара – објаснио сам дотераној баки која је силазила – покрали су ме, тражим их.

Бака ми је објаснила да клошари станују у суседном улазу, на првом спрату.

– А шта су ти украли? – питала је кад сам већ силазио.

Невесту – желео сам да се нашалим, али се предомислих.

Тако... једну ствар...

Освртао сам се напољу – можда би требало да понесем неку мочу-гу? Мочуге нигде није било, иначе бих је узео. Нисам хтео да ломим амерички клен, који је растао у дворишту – шипак ћеш га одломити, читаву недељу дана можеш савијати кржљаву и меку грану, нећеш постићи ништа. Погано, наказно дрво, мислио сам осветнички и злобно, на неки начин повезујући клошаре са америчким кленовима и са самом Америком, као да су клошаре увезли из те земље. Први спрат – куда, где? Ево, ова врата, вероватно. Најизљупанија су. Као да је по њима пишано неколико година. И летвица је уништена доле, огољава жуто дрво.

Притиснуо сам звоно, будала. Да, сад ће да зазвучи изнијансирано ћурликање, само га притисни јаче. Због нечег обрисах о ногавицу прст којим сам додиривао звоно, немо као стогодишњак, није имало чак ни жице. Ослушкивао сам звуке иза врата, наравно, у нади да ћу чути штенад.

Већ су их појели, гадови?... Ма, ја ћу вама...

За тренутак сам размишљао чиме да ударим врата – руком или ногом. Чак сам подигао ногу, али сам их ударио руком, благо, затим мало јаче. Врата се одвалише уз писку и шкрипу, направи се рупа за улаз. Рукама сам гурнуо врата – падоше на под, на већ утрвен траг. Заборачио сам у полумрак и у задах од кога ми се повраћало, разјарујући себе озлојеђеношћу која је просто чилела од смрада.

– Еј! – позвао сам у жељи да ми глас звучи грубо и тврдо, али позив је испао пригушен.

Како да им се обратим? Еј, људи? Еј, клошари? Па, они нису клошари, кад већ имају место становања.

Почео сам посматрати под, због нечег убеђен да ћу угазити у сочну прљавштину ако направим још један корак. Загорачио сам. Чврсто. Лево је кухиња. Десно – соба. Сад ћу да повраћам. Пустио сам дугу, предбљувачку балу. Бала се заклатила, отпала и висила је у облику шиљка, о зиду на коме су биле поцепане тапете.

Зашто су у оваквим становима тапете увек поцепане? Шта, намерно их цепају?

– Што ти пљујеш? – упитао је промукли глас. – У кући си, олошу.

Нисам одмах схватио чији је то глас – мушки или женски. Нити одакле допире – из собе или из кухиње. Из собе ме не могу видети, значи, из кухиње. У кухињи је такође било мрачно. Пошто сам се загледао, схватио сам да су тамо прозори заковани таблама шперплоче. Направио сам још један корак – према кухињи, и за столом угледао особу. Њена полна припадност и даље ми није била јасна. Много разбарушене косе... Боса... Панталоне, или нешто налик на панталоне, завршавају се изнад колена. Учинило ми се да је на голој људској ноzi – рана. И по њој мили нешто, у великом броју. Можда ми се само привиђало у мраку.

На столу је било много флаша и тегли.

Ђутали смо. Човек је дахтао не гледајући у мене. Неочекивано се закашљао, сто се затресао, посуђе је зазвецкало. Човек је кашљао свим својим изнутрицама, плућима, бронхијама, бубрезима, желуцем, носом, сваком пором. Све у њему прашти и клокоће расипајући унаоколо слуз, пљувачку и жуч. Кисели ваздух у стану лагано се покренуо и утврдио око мене. Схватио сам: ако још једном удахнем пуним плућима, у мене ће се уселити неколико неизлечивих болести које ће ме у најкраћем року претворити у тешког инвалида гнојавих очију и незадрживог крвавог пролива.

Стајао сам у ставу „мирно” и нисам дисао пред закашљалим јадником, као пред генералом који ми чита буквицу. Кашаљ се постепено стишавао, чим је потпуно престао, и сам јадник је пљунуо дугу балу на под па обрисао уста рукавом. Најзад сам одлучио да уђем.

– Дошао сам по штенад! – рекао сам гласно и умало нисам изгубио дах, јер нисам дисао док сам отварао уста. Речи су ми биле дрвене.– Где су штенад, је ли? – питао сам при издаху: као да сам раменом дотакао наслагана дрва, па се неколико цепаница скотрљало тупо се куцкајући бочним странама.

Човек погледа у мене и опет се закашља. Готово сам утрчао у кухињу, уплашен да ћу одмах пасти у несвест и лежати баш овде, на поду, а та створења ће помислити да сам један од њих, па ће ме сместити

поред себе. Доћи ће ми Марисењка, а ја лежим са клошарима. Шутних клошареве ноге које су ми препречиле пут, и учини ми се да је са ране на његовом чланку полетео рој ситних мува.

– Ђаволе! – опсовао сам дахћући гласно, јер више нисам био у стању да не дишем. Човек кога сам шутнуо затетура се и паде, успут обрађујући са стола посуду, која се изручи на њега, паде и столица на којој је седео и диже увис две ноге. При чему нису биле распоређене дијагонално већ обе на једној страни. Она није могла да стоји! На њој се не може седети! – помислио сам и дрекнуо:

– Где су штенад, гњидо?

Човек се копрцао на поду. Нешто је текло према мојим ципелам. Одвалио сам шперплочу са прозора и видео да је он делимично разбијен, зато су га, очигледно, и затворили. У прозору, између крила, стајала је полулитарска тегла са усамљеним омлохавелим краставцем, зарасла у белу, брадату плесан да би јој могао позавидети Деда Мраз.

– Ђаволе! Ђаволи! – опсовао сам опет, беспомоћно разгледајући празну кухињу у којој се, поред рогате столице, налазило неколико поломљених сандука. Није било плинског решоа. У углу је цурила славина. У судопери је била гомила полутрулог поврћа. По поврћу су милеле сва могуће бркате или крилате живуљке.

Прескочио сам преко особе што је лежала на поду и улетео у собу, замало нисам пао, у ходу сам се спотакао о одећу натрпану на под – капуте, бунде, крпе. Можда је у прњама лежао неко, затрпан. Соба је била празна, само је у углу био стари телевизор, и то са читавом антеном. Прозор је такође био закован шперплочом.

– Добар си! – викну ми из кухиње. – Ја сам, цукело, боксер.

– Где су штенад, цукело-боксеру? – опонашао сам га, али се нисам враћао у кухињу и савлађујући гађење, отворио сам врата тоалета. Није било клозетске шоље: у поду је зјапила рупа. У кади, жутој као лимунада, налазили су се комади стакла и празне тегле.

– Каква штенад? – довикну ми из кухиње и засу ме још неколиким десетинама нерашчлањених звукова, налик на жалбе или на псовке.

Глас је поуздано био мушки.

– Штенад сте узели? – заурлао сам на њега док сам излазио из тоалета и у ходнику тражио чиме бих га ударио. Због нечег ми се чинило да овде треба да буду штаке, као да сам их видео.

– Појели сте штенад? Говори! Појели сте штенад, људождери? – викао сам.

– Сам си их појео! – заурлао је одговор.

Дигао сам са пода давно оборену вешалицу и гађао оног што је лежао у кухињи, па поново почех да тражим штаке.

– Саша! – позвао је клошар неког. Још се копрцао, није био у стању да устане.

„Трес” – звекну о зид флаша којом су ме гађали.

– Пљачкаш! – јецао је човек који се копрцао на поду тражећи чиме би ме још гађао.

Сигурно се посекао нечим – по руци му је обилато текла крв.

Гађао ме је металном криглом и још једном флашом. Криглу сам избегао увртањем, флашу сам смешно одбио ногом.

Готово је, добро.. – помислио сам и истрчао из стана. У улазу сам се осврнуо – да немам на себи неке лепљиве прљавштине. Изгледа да немам. Ваздух ме је запљуснуо са свих страна – како је у улазима диван и чист ваздух, Боже мој. За мноштво се вукао реп мутног и киселог, готово видљивог ђубрета из клошарника и – стрчао сам у приземље смешкајући се нечему лудачким осмехом.

У стану на првом спрату и даље су урлали...

– Па и они су били деца – рекла ми је Марисја код куће – замисли, такође су трчали румених трбушчића...

– Били су... – одговорио сам без размишљања, пошто у себи нисам био чврсто уверен да ли су били. Покушавао сам да се сетим лица човека који је седео, а затим лежао у оној кухињи, и нисам га се сетио.

Чим сам се вратио, ушао сам у купатило и дуго се трљао ликом, све док ми рамена нису поруменела.

– Ипак их нису могли појести за једно јутро? Зар не? Па, нису могли? – питала је Марисењка гласно, кроз врата.

– Нису могли – одговарао сам.

– Можда су их узели други клошари? – претпостављала је Марисја.

– Али, морали су да запиште? – помислио сам гласно. – А? Да зацвиле? Кад су их трпали у врећу? Ми бисмо их чули.

Марисењка је ћутала, очигледно је размишљала.

– Зашто те нема тако дуго? Долази одмах код мене! – позвала ме је и по гласу сам схватио да још није дошла до одређеног закључка о судбини штенади.

– Дођи *ши* код мене – одговорио сам.

Устао сам из каде и повукао резу док ми је пена са руку падала на под. Марисја је стајала непосредно пред вратима и гледала ме веселим очима.

На један сат смо заборавили штенад. Зачуђено ми прође кроз главу како смо већ седам месеци заједно и сваки пут – а то се међу нама догађало, по свој прилици, већ неколико стотина пута – сваки пут нам буде боље него што је било прошлог пута. Мада се прошли пут чинило да не може бити боље.

Шта је ово? – помислио сам прелазећи руком преко њених леђа, која су се неприродно сужавала у струку и прелазила у белу дивоту, са белом троугластом галебицом, коју сам тек оставио. Галебица је била покривена руменим флекама, сву сам је изгњечео.

Рука ми је омлитавила, мада је још пре једног тренутка била чврста и снажно, болно је држала јагодице лица моје вољене – кад сам иза ње... згуза, волим да гледам у њу и – окрећем јој лице према себи: шта је тамо, у њеним очима, како су јој усне...

Враћали смо се из продавнице после готово две седмице – за то време вероватно смо их сахранили, мада нисмо говорили наглас о томе – и где, појавише се. Штенад су нам, као да се ништа није догодило, излетела у сусрет, одмах су изгребала дивне ноге моје вољене и оставила своје веселе шапе на мојим беж фармеркама.

– Децо! Живи сте! – заурлах подижући их све редом и гледајући у шашаве очи штенади.

Гренлан сам последњу покушао да узмем у руке, а она се, по обичају, одмах извалила на леђа, открила стомак и почела да дахће – или од страха, или од среће, или од бескрајног поштовања према нама.

– Дај им нешто! – заповеди ми Марисењка.

Нисам им могао дати пресне, замрзнуте пељмене, па сам отворио јогурт и румену масу излио директно у улубљени асфалт. Полизали су све и почели да праве кругове – оптрчавајући мене и Марисју, при сваком кругу су носевима додиривали тамне мрље од тренутно несталог јогурта.

– Дај им још! – рекла је Марисја смешећи се једино очима.

Дали смо штенадима четири јогурта и отишли кући срећни разматрајући где ли су штенад боравила тако дуго. И није нам било јасно, наравно.

Штенад су се опет населила у нашем дворишту.

Лето је потпуно прокључало, парило и подрхтавало, ујутро смо кроз отворен прозор могли да вабимо штенад која су јурцала укруг не схватајући ко их зове, али су се веома радовала кокошјим кошчицама које су им падале с неба.

Дани су нам били значајни – сваки дан. Ништа се није дешавало, али све је било веома значајно. Лакоћа и бестежинско стање су били до те мере значајни и испуњени да су се њима могле пунити огромне, тешке перине. Под прозором се даноноћно чуо ведар лавеж.

– Можда су их убили, прегазили, утопили... а они су нам се вратили са онога света? Да нас не би секирали? – претпоставила је Марисењка једне ноћи.

Њен глас је, чини ми се, благо звецкао као малено звоно, а речи су јој биле толико осетилне да, кад шкиљиш у мраку, вероватно можеш

видети како излећу и падају лагано лелујајући се у ваздуху. И сутрадан ујутро могле су се наћи на књигама, или испод кауча, или још негде – на опип личе, ваљда, на крила сувог инсекта, која се одмах, чим их такнеш, претварају у прах.

– Можеш ли да замислиш? – питала је. – Оживели су, и готова ствар. Једноставно зато што не смеју да нас секирају овог лета. Зато што оваквог више никад неће бити.

Нисам желео да говорим о томе. И подсећао сам је како Бељак непрекидно покушава да победи Бровкина, и како га Бровкин лако обара, па опет царски, као лавић, леже на траву. Посматра. И још сам је говорећи журно подсећао на Јапанку, на њене лукаве лисичје очи и несхватљив карактер. Марисењка је ћутала.

Онда сам почео да јој причам о Гренлан, о томе како пишки, или од страха, или од среће, мада је моја вољена то знала и сама гледала све то, али је прихватила моје приче, уплитала је у њих своје гануће и свој безбрижни смех – најпре као једну малу шарену машину, затим још једну, једва приметну. И ја сам настављао да говорим, чак не да говорим него да плетем... или да веслам – да све брже замахујем веслима одводећи своју вољену у крхком чамцу... или можда не веслам него окрећем педале одвозећи је на раму бицикла, врелом кожом приљубљену уз мене... углавном, остављајући све оно чему ћу морати да се вратим, колико год журио.

– Слушај, новац нам је на измаку. Можемо да га зарадимо. Уредник листа ми је рекао да жели интервју са Валијесом. А ја немам интервју.

– Па, ти си га добио? – Марисја је погледала у мене.

– Рекао сам ти, ма он...

– Да, да, сећам се... И шта да се ради? Да имамо неки новац, могли бисмо у провод. Потребне су нам паре за провод. За излазак.

Заћутали смо размишљајући.

– Јави се телефоном Валијесу. Питај га: „Шта вам се није свидело?“

– Не, нећу. Провриштаће.

– А шта му се није свидело?

– Приказао сам га као злобног. Нарушава мир, принципе... А он је само сплеткарио. Погани маторац.

– Шта ти је? Зашто псујеш?

– Погани маторац! Све је испрозивао, а не дозвољава да се објави. Шта ће он да изгуби? Зато што би избио скандал, а?

– А ти објави без дозволе.

– Не, не смем. То не ваља... Погани маторац.

Још смо поћутали. Наливао сам чај Марисењки. Изнад чаја је витлала пара.

– Слушај – рекао сам – хајде, интервјуиши га ти?

– Ја не умам. Како ћу? Ја се устручавам.

– Чег се ти устручаваш? Написаћу ти питања на папиру. Одеш и читаш их са листа. А он ти одговара. Укључиш диктафон, и готова ствар. Па ћемо имати нешто новаца.

Обрадовао сам се својој изненадној идеји и ватрено почео убеђивати Марисењу у то како обавезно треба да оде код Валијеса и направи интервју са њим. И наговорио сам је.

Она се дуго спремила, нашла је и набубала неку стару брошуру о Валијесу, научила напамет и моја написана питања и неуморно их понављала, као пред испит.

– Неће ме избацити? – питала је непрекидно Марисења. – Па, ја се уопште не разумем у позориште.

– Како не схваташ, за разлику од мене, ти си тамо била.

– Ја се не разумем, не.

– Али, новинари се уопште не разумеју ни у шта. Такав је обичај. И пишу о свему. То ти је основно новинарско правило – немаш појма ни о чему и оглашаваш се поводом свега и свачега.

– Не, не може то тако. Можда, да прво одемо на неколико представа?

– Марисења, полудела си, то се не исплати. Иди сместа код Валијеса. Хајде, телефонирај му сад, иначе ће ускоро да умре, већ је остарио.

– Престани, чујеш ли. Морам да се припремим.

Јавила му се телефоном тек сутрадан, пошто ме је истерала у другу собу, да је не бих слушао и гледао како разговара телефоном и кривељио јој се подлим гримасама.

Валијес је достојанствено пристао – Марисја ми је испричала како јој је одговарао телефоном, и заједнички смо закључили да је „озбиљно” сагласан. Испратио сам је до Валијесове куће и чекао да се врати.

Замишљао сам како тамо седе, и како он пуши... Или не пуши? Даље више ништа нисам могао ни да замислим: све време се згушњавало на то како Марисја у тамним панталонама седи на фотељи и чим из фотеље крене према диктафону, који се налази на сточићу, да би окренула касету – подиже јој се џемпериф, малчице се огољавају леђанца и постаје видљиво парченце гаћица, горњи део њих... Нисам имао снаге да мислим даље, па сам кренуо у шетњу.

Обилазио сам око куће, посматрао децу – у граду их је знатно мање него у време мог детињства које, чини ми се, није тако давно завршено. Пошто сам избројао углове куће, сео сам испод нахереног крова трема, попушио и последњу цигарету из паклице и одлучио да више не пушим. Ипак, „одлучио” – није сасвим тачно речено: чврсто сам увиђао да више нећу пушити, зато што се цигарете никако нису сла-

гале са мојим расположењем, пушење је било сасвим сувишно, непотребно занимање које ми одузима време.

Зашто пушим, овако срећан? – помислио сам и, богзна који пут у последње време, ухватио себе како се осмехујем, а не знам зашто. И због тога сам се још срећније насмешио и замишљајући како са стране изгледам сулудо, гласно сам се насмејао.

Марисењка се вратила после сат и по. За то време умало опет ни сам пропушио.

– Па, какав је он? – приступао сам Марисји.

– Добар – рекла је Марисењка смешкајући се.

– О чему сте причали?

– Не сећам се... – осмех јој није силазио са лица.

– Како се не сећаш? Па, тек што сте се растали?

– Замисли, изгубила сам листић са твојим питањима и све сам одмах заборавила.

– И како си онда?

– Чак и не знам... Кад дођемо кући, чућемо на диктафону... Хоћу јабуку. Купи ми јабуку...

Купио сам јој јабуку: од баке са корпом.

– Црвљива је – рекла је Марисењка пошто је одгризла неколико залагаја.

– Баци је – рекао сам.

– Црвљива значи права – одговорила ми је.

Препешачили смо четири станице држећи се за руке. Напабирчили смо за флашу јефтиног вина и испили је пред продавницом, као алкохоличари. Смрдела је мокраћа. Љубили смо се до неваљале изнемоглости која је сугерисала неразумне поступке – на улици, још пуној возила, мада је падало вече. Затим смо се смиривали неколико минута.

– Како ћемо живети? – питала је Марисењка осмехујући се.

– Дивно.

– А хоће ли бити сижеа?

– Сижеа? Сиже је када све протиче. А нама све тече и тече.

Тихо смо пошли кући, али требало је да идемо узбрдо и Марисја ми се пожалила како је уморна. Дигао сам је на рамена. Марисењка је певала песму, веома јој се свиђало да ме јаши. Мени се такође свиђало да је носим, држао сам Марисју за глежњеве и мрдао главом покушавајући да нађем положај у којем би ми врату било топло и чак помало влажно.

Сутрадан је Марисја отишла код Валијеса да јој ауторизује интервју. Средили смо да интервју буде без злобе, миран, и због тога је испао прилично досадан. Марисја се вратила од Валијеса задовољна: свидео му се интервју, веома је хвалио Марисењку, међутим, предло-

жио јој је да убади неколико допуна у текст и замолио је да због тога дође још једном. Када тачно – није рекао, обећао је да ће се јавити.

– Није могао одмах да направи те допуне? – смејао сам се.

– Вероватно је несрећан. Нема жену. Живи сам – причала је Марисењка. – Каже да је веома усамљен.

– Пуши ли пред тобом? – питао сам због нечег.

– Не, не пуши. Каже да је престао.

Престао је, и треба – помислио сам уз ирониичну љутину. А што ли он не пуши? Као и ја... Ја од среће, али због чега он?

– Па, како ти он изгледа? – распитивао сам се, док сам потајно осећао симпатије према Валијесу, зато што је побудио добре емоције у мојој вољеној.

– Знаш, сви људи су тако смешни... Ето, матори мушкарци... Валијес... Па, и он је некад имао маму, он је такође био дете. Као и сви. И сви се понашамо онако како су нас некад научили: маме... па после у дечјем вртићу... Зато је све врло слично, просто. Разумеш?

Чинило ми се да веома разумем. Валијес је имао маму. И Марисја је имала маму. И ја. Шта је ту несхватљиво?

Седео сам са штенадима у дворишту, очекивао сам Марисењку. Дошла је и сви смо се обрадовали.

– Била сам код Валијеса – рекла је Марисењка – Запросио ме.

– За кога?

Насмејао сам се свом лудачком питању. И Марисењка се насмејала.

– Замисли – причала ми је – телефонирао ми је тако уштогљено. „... Да ли бисте могли да дођете код мене данас...”

– По допуне за интервју?

Марисењка се опет насмејала.

– Замисли, одем ја код њега, а он ми отвара врата – у фраку. Сав некако као... канделабр... Црн и свечан. И намирисан колоњском водом. Завирим у стан, кад тамо – огроман сто: свеће, вино, посуђе. Ужас!

– И онда?

– Чак се нисам ни раскомотила. Слагала сам га... – Марисењка ме погледала срећним очима. – Рекла сам му да имам мало дете. Остало ми је само код куће.

– Запрепастио се?

– Не, заиста се понашао врло достојанствено. Није се нимало уплахирио. Рекао је: „Па, нема проблема, следећи пут...” Затим ми је рекао како спрема представу... „О љубави старог, мудрог човека према младој девојци” – рекао ми је тако... И понудио ми да играм главну улогу.

– Старог, мудрог човека?

Опет смо се насмејали. А наш смех није нимало понижавао Валијеса. Да је тада наш смех слушао неко трећи, неко ко прати све подлости на земљи, вероватно би то и потврдио – зато што смо се просто и чисто радовали због тога што нам је Валијес изашао у сусрет, и што је у фраку, и што је тако добар... „Стари, мудри човек...” И ето, млада девојка у главној улози јесте са мном. И ја јесам.

– А после тога ме је запросио – завршила је Марисењка.

Нисам се распитивао како је то било. Само сам гледао у Марисењку.

– А шта сам могла? – одговорила је на мој упитни поглед као да се оправдава. – Рекла сам: „Константине Љвовичу, ви сте врло добар човек. Могу ли касније да вам се јавим телефоном?” Он каже: „Обавезно ми се јавите...” И то је све, побегла сам. Чак ни лифт нисам чекала...

– Седи тамо, вероватно, сам – неочекивано сам се растужио. – Марис... Па, би ли са њим испила флашу... Је ли ти га жао?

– Ма, шта ти је? Не, не могу. Нисам могла. Не смем. Шта је теби? Понуди ми брак, а ја почнем да једем харингу у аспику.

– А тамо је била харинга у аспику?

Опет смо се насмејали и мазили штенад која су нам се мотала око ногу.

– Гладна сам – рекла је Марисењка.

– Ето, требало је да једеш код Валијеса – нисам престајао да се шалим. – Да одемо заједно? Рећи ћеш му: ово је ваш стари познаник. Дошао је да вам се извини. Он такође жели да игра у представи....

– Улогу младог, глупог човека... – наставила је Марисењка.

– Да седнемо за сто, да поразговарамо, да попијемо. Да размотримо будућу представу... Важи? Шта је имао на столу? Осим харинге...

– Тамо није било никакве харинге.

– Али, ти си рекла...

Били смо врло гладни. Готово бестежински од глади.

– Хајдемо негде? Заиста желим харингу. И вотку са соком од парадајза. Ужасно је то што желим вотку?

– Ма немој. То је очаравајуће.

Валијес је почео да зивка готово свакодневно. Понекад сам ја дизао слушалицу, он ми није препознавао глас и нимало га није збуњивало то што слушалицу диже мушкарац, тражио је њу, наводио је име и патроним моје вољене. Чак ју је позвао на свој рођендан, пунио је 69. или 71, али она није отишла. Валијес се није увредио, телефонирао јој је опет, и понекад су дуго разговарали. Марисја је слушала, а он је причао. Можда јој говори неке безобразлуке? – помислио сам први пут, али Марисењка је била тако озбиљна и постављала му таква питања да су отпадале глупости које су ми падале на памет.

– Прича ми како му не дају да постави представу. Да га вређају. Он нема са ким да разговара – рекла је Марисењка. – Каже да га ја разумем.

Валијес је постао тема наших разговора за чајем, а и разговора без чаја.

– Како је Константин Љвович? – питао сам често.

Марисењка се осмехивала замишљено и није ми дозвољавала да се шалим поводом старца. Није ми било ни на крај памети.

Имао сам поводом кога да збијам шале и кога да ме гане. Бровкин је израстао у широкогрудог момка одлично формираног гласа. Ја и он смо добро галамили – кад понекад дођем мамуран, сваки пут ми доноси штап, па га вучемо, ко ће да надјача. Он је побеђивао.

Њега су узели првог – комшије ми рекоше како им је у гаражи потребан паметан и јак чувар. Бровкин им је веома одговарао, знао сам то. Убрзо су исте комшије узеле, за своје пријатеље, Јапанку – била је знатно крупнија од малог Бељака, зато су одабрали девојчицу. А Бељка је крајем лета одвео сељак из камиона. Помолио се из кабине, у кошуљи раскопчаној до петог дугмета, преплануо, насмејан, бели зуби, многобројни – прави правцати епизодни јунак из оптимистичког филма из епохе соцреализма.

– Ваша штенад? – питао је показујући устрепталог Бељака.

Недалеко је кукавички дрхтуљила репом Гренлан.

– Наша – одговорио сам с осмехом.

Извукао је из џепа педесет рубаља.

– Продај ми дечка? То је дечко?

– Дечко, дечко. Даћу га и овако.

– Узми, узми... Одвешћу га у село. Код нас су неки изроди поубијали све псе.

– Ма, не треба.

Поткачио сам Бељака и спустио га у крило сељаку, а у том трену сељак је успео да ми у руку, којом сам придржавао Бељака испод стомака, угура новчаницу и снажно, мушки стисне шаку својом зарђалом ручердом, као да ми тим стиском говори: „Данас ми је добар дан, момче, узимај новац, кад ти кажем”. После таквог геста и одбијање је неугодно. Узео сам, да.

– Марисењка, имамо новац за сладолед – дотрчао сам.

– Валијес је умро – рекла је Марисењка.

– Шта је, невесто, остала си сама? – миловао сам Гренлан.

Најзад се навикла на то да је милују. Мада се узнемирено освртала и на мене, али више се није заваљивала на леђа и није пишкила. Сав њен изглед зрачио је необичном захвалношћу. Није ме држало место. Пошао сам код Марисењке. Она је прилегла, зато што јој је било жао Валијеса.

Пео сам се степеништем лагано, као старац. Тихо сам говорио: *Данас је... лош.. дан...* За сваку реч по степеник. *Цврчака.... хор... сјава...*: још три степеника. Па опет исти стихови за следећих шест степеника. Даље их се нисам сећао па сам, ради разноврсности, покушао да рецитujem песму обрнутим редом: *...сјава ...хор ...цврчака*, али сам открио да је тако могу рецитовати само кад силазим.

Успорио сам пред вратима: никако нисам могао да одлучим како да се односим према Валијесовој смрти. Видео сам га једном у животу. Најлакше је било не односити се никако. Још сам одуговлачио, пошто сам извукао кључеве из цепа и разгледао сваки кључ из свежња додирујући лозу јагодицом кажипрста леве руке.

Изненада треснуше улазна врата зграде и неко одоздо промукло викну:

– Еј! Тамо убијају вашег пса!

Појурио сам доле. Стихови које сам управо понављао распршили су се на разне стране. Излетео сам напоље, преда мном је стајао човек наизглед пијан ко земља – чини ми се да га познајем.

– Где? – викнух му у лице.

– Тамо... тетка... – тешко је дисао. – Тамо, ено... – показао је руком. – Боксер...

Већ сам чуо псеће цвиљење, потрчао кроз жбуње ка том цвиљењу и одмах видео све. Моју Гренлан је злостављао боксер – ситно, јакогрудо, безрепо створење. Са огрлицом. Боксер је, очигледно, најпре поткачио њену глупу, жалосну њушку и поцепао усну јадном псетанцету. Покидана усна је крвавила. Из отворених уста нашег псетанцета орио се дивљачки јаук који се неприродно дуго држао на једној ноти, у делићу трена се стишавао и опет обнављао на још вишој ноти.

Не знам како је Гренлан ишчупала своју усну из боксерових чељустусти, али сада је непрестано цвилела и покушавала да се повуче на предњим шапама. Боксер јој је шчепао задњу ногу. Нога се неприродно искривила у страну, као да је већ прегрижена. Ако сад ударим боксера по њушци, одломиће јој ногу! – помислио сам тужно.

Осврнуо сам се унаоколо тражећи штап, нешто чиме бих га могао ударити по чељустима и приметио жену, дебелу, добро обучену маторку како стоји подаље. У жениним рукама је био поводац, поигравала се њиме. Па, ово је њен пас!

– Шта то радиш, кучко? – дрекнуо сам и јасно увидео да ћу сад убити и жену и њеног боксера.

Жена се осмехивала гледајући псе, чак је нешто и дошаптавала. Мој узвик је трже.

– Шта желите? – питала је гадљиво. – Гаје ту свакакве стрвине...

– Кучко, ти си стрвина! – арлаукнуо сам, зграбио са земље јак комад беле цигле и закорачио према тетки, на чијем је лицу био израз спокојства и гађења, али се сетих своје злостављане кујице.

Не испуштајући из руку комад цигле, прискочио сам псима и не водећи више рачуна ни о чему, из све снаге шутних боксера у њушку. Боксер је зацвокотао, искезио вилицу па мало одскочио и стао боком према мени. Мени се учинило да се облизује.

– Не дирај! Напујдаћу га на тебе, копиле! – чуо сам женин глас.

Не обраћајући пажњу на њену вику, гађао сам циглом и погодио пса у бок.

– О, је! – оteo ми се промукли, срећни повик.

Боксер је зацвилео – као да храче, па одјурио у жбуње.

„Надам се да сам му обио бубрег...”

Нисам стигао да видим куда се денула Гренлан, једино се сећам, чим ју је боксер испустио, журно је одгегуцкала некуд ослањајући се на три ноге, смртно ужаснута, освртала се назад и колутала огромним очима. Њена четврта шапа, мада се није одвалила, била је језиво искривљена тако да није чак ни додиривала земљу.

Тетка је урлала на мене добро наштиманим гласом. Нисам разумео шта је урлала, било ми је свеједно. Нашао сам бачену циглу и окренуо се према тетки дижући руку која је ситно подрхтавала док је стискала крњатак.

– Сад ћу ти расцопати тинтару – рекао сам јасно и тихо. Срце ми је тешко ударало.

– Ухапсиће те, копиле! – викнула је гледајући ме бесно, а ипак гадљиво.

– А ти ћеш бити мртва!... На! – викнуо сам и снажно гађао каменом у њене ноге, камен је одскочио и ударио је у потколеницу.

Из ране је одмах потекла крв низ поцепане чарапе. Због ударца је направила два корака назад, стала као укопана и гледала кроз мене, као да јој је било испод части да ме погледа. Поскочио сам и опет шчепао циглу, мада сам већ могао да је ударим руком, али нисам хтео руком. Желео сам да је погодим каменом. Али, већ ми је спласнула прва злоба и схватио сам, осетио сам да више нећу – не могу, вероватно више не могу.

– Губи се! – заурлао сам и опет дигао руку са стиснутим каменом. – Гони се у материну!

Она се окренула и пошла. Желела је да држи главу право, високо и гадљиво – онако како је, по свој прилици, држи одавно, али страх је натера да увуче главу у рамена – и зато је, раздирана својом охолошћу и својим страхом, гегала као гуска. Пљунуо сам за њом али нисам добацио до ње, дувао је ветар.

Гренлан... Где је наша девојчица? – сетио сам се и отрчао у наше двориште, али тамо нисам нашао никог. Где ли је она?

Сео сам на травњак у дворишту. Припушило ми се. Седео сам нервозно подрхтавајући и слушајући срце које ми је куцало у слепоочницама. Одахнуо сам и кренуо да тражим пса. Ишао сам унаоколо до мрака. Вратио сам се празних шака.

Ноћу је Марисењка спавала немирно, а кад сам јој положио руку на груди, чуо сам како јој лупа срце.

– Да одемо код Валијеса? – рекла је ујутро.

Обукли смо црну одећу и пошли.

...Мртвачки сандук су изнели из куће, налазио се пред улазом. Пробили смо се до покојника кроз неколико десетина људи, који су окруживали сандук. Пробијајући се, чуо сам речи „срце”, „инфаркт”, и „могао је још...” Нико није плакао. Валијесово лице је било строго. Спласнуо му је врат, за живота тако издашан и, чинило се, чувар необичног богатства модулација. Његов глас више није имао где да се смести. Људи су шапутали и топтали ногама. Пожелео сам да почне киша. Изашли смо из масе.

– Идемо ли на гробље? – питао сам Марисењку.

Одрично је одмахнула главом. Отишли смо подаље од људи и стали уз љуљашку. Заљуљао сам је. Одјекнула је непријатна шкрипа, посебно оштра у тишини која је владала унаоколо. Срце ми се стегло. Љуљашка се још мало клатила, али без звука.

Упутили смо се кући. Чим смо замакли иза угла зграде, загрлили смо се и пољубили.

– Волим те – рекао сам јој.

– Волим те – рекла је она.

– Који је данас дан? – упитао сам.

Марисја је погледала суморну улицу. На улици није било готово никог.

– Данас је понедељак – рекла је. Мада је била субота.

– А сутра? – питао сам.

Марисењка је за тренутак ћутала – није размишљала о томе који је сутра дан, већ је брзо одлучивала да ли да ми открије истину или не.

– Неће бити недеља – рекла је.

– Него шта ће бити?

Марисењка ме је погледала пажљиво и благо, па рекла:

– Срећа ће нам бити све већа. Све већа и већа.

ЗАХАР ПРИЛЕПИН, је рођен 1975. године у селу Иљинка, у Рајзанској области. Дипломирао је на Филолошком факултету Нижегородског државног универзитета. Младост је провео у граду Дзержинску. Радио је као физикалац, гробар, избацивач у ноћним клубовима, командант јединице Одељења милиције за посебне намене. Учествовао је у борбеним дејствима у Чеченији. Књижевна дела објављује од 2003. године. Аутор је 8 књига прозе, лауреат бројних награда, међу којима је и државна награда Русије за књигу деценије *Грех*. За роман *Сањка* добио је у Кини међународну књижевну награду „Најбољи страни роман године” за 2007. годину. Дела Захара Прилепина преведена су на 14 језика.

Са руског превела и белешку сачинила РАДМИЛА МЕЧАНИН

